

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT
Rruga: Naim Frashëri Nr 37, Tiranë , ALBANIA

PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL PËR EFEKT MARRJEN E SHKALLËVE TË KUALIFIKIMIT TË MËSUESVE TË LËNDËS EDUKIMIT FIGURATIV
2013

1) HYRJE

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të Edukimit figurativ është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit – IZHA, për t’u ardhur në ndihmë të gjitha Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve, si dhe të gjithë mësuesve të lëndës së Edukimit figurativ për t’u përgatitur për testimin kombëtar për marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi është zhvilluar duke iu përgjigjur kërkesave që MASH-i ka vendosur për mësuesit që kualifikohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh se fushat kryesore në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

- dokumentet zyrtare¹ të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore – edukative të mësuesve;
- programet përkatëse lëndore;
- aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie në përgjithësi si dhe të lëndës Edukimit figurativ në veçanti;
- aspekte të etikës dhe komunikimit;
- aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe;
- përmbajtjen shkencore të lëndës së Edukimit figurativ pas programeve lëndore përkatëse.

2) QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të Edukimit figurativ është hartuar për të mbështetur dhe nxitur zhvillimin profesional të tyre. Programi është hartuar nga grupi i punës duke mbajtur parasysh përmbushjen e dy qëllimeve kryesore:

¹ Është fjala për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MASH që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

- *Së pari*, të ofrohet si një program orientues për t'u ardhur në ndihmë Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve si dhe të gjithë mësuesve të lëndës së Edukimit figurativ në arsimin parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese në bazë rrethi. Në këtë aspekt programi mund të plotësohet nga DAR/ZA-të përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete.
- *Së dyti*, si një program i detyruar, veçanërisht për mësuesit që këtë vit do të marrin shkallët e kualifikimit, në mënyrë që ata të realizojnë një përgatitje gjithëvjetore, për të përballuar me sukses kërkesat që ka testimi kombëtar për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi synon:

- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e legjislacionit arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformës arsimore.
- Rritjen e aftësive dhe kompetencave profesionale të kuadrit mësimdhënës, për të ndikuar drejtpërdrejtë në rritjen e efektivitetit të procesit mësimor, drejt një mësimdhënieje të suksesshme.
- Rritjen e kompetencave profesionale dhe përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së etikës së komunikimit dhe etikë gjatë praktikës pedagogjike.
- Rritjen e kompetencave profesionale për domosdoshmërinë e njohjes së drejtshkrimit dhe gjuhës shqipe gjatë procesit pedagogjik.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim.
- Realizimin në praktikë nëpërmjet demonstrimit konkret të aftësive të fituara, e në mënyrë të veçantë nëpërmjet vlerësimit të arritjeve përmes testimit.

3) PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të Edukimit figurativ është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër, për të cilat testohen mësuesit. Për secilin fushë janë renditur njohuritë dhe aftësitë bazë që duhet të zotërojë mësuesi i lëndës së Edukimit figurativ që të përmbushë me sukses rubrikat e testimit.

Programi është ndërtuar duke patur si pikënisje standardet bazë të përgjithshme të mësuesit. Përshkallëzimi i kompetencave profesionale që lidhen me secilën fushë të testimit do ta ndihmojnë mësuesin që të identifikojë nevojat e tij si dhe çështjet në të cilat duhet të thellohet më shumë.

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Sipas këtij formati, për secilën fushë prezantohen kompetencat që mësuesit duhet të

zotërojnë në fushën e njohurive dhe aftësive si dhe literatura përkatëse rekomanduese që u vjen në ndihmë për zotërimin e këtyre kompetencave.

PËRMBAJTJA E PROGRAMIT	
Fusha: Dokumentet zyrtare	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> • të njohë në mënyrë të veçantë: <ul style="list-style-type: none"> - <i>ligjin për sistemin arsimor parauniversitar</i> - <i>dispozitat normative për arsimin parauniversitar;</i> • të shpjegojë dhe të jetë i qartë për të drejtat dhe detyrat e nxënësit; • të shpjegojë dhe të jetë i qartë për të drejtat dhe detyrat e mësuesit; • të dijë dhe kuptojë funksionin që kanë organet kolegjiale në shkollë; • të kuptojë funksionimin e qeverisë së nxënësve në shkollë; • të zbatojë drejt udhëzimet e ndryshme të dala nga MASH, duke qenë të përgjegjshëm në zbatimin e kërkesave të dokumentacionit shkollor: <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>“Për hartimin e objektivave të arritjeve të nxënësve”</i> si dhe 2. <i>“Për zhvillimin e orëve të lira”</i>. 3. <i>“Për lirinë e mësuesit për orët mësimore të parashikuara në programin lëndor”</i>. 4. <i>Për paraqitjen e personelit të shkollës në mjediset shkollore”</i>. • të respektojë të gjitha udhëzimet sipas kërkesave përkatëse. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ligji Nr. 69/2012 për Sistemin Arsimor Parauniversitar në Republikën e Shqipërisë. • Dispozitat Normative për arsimin parauniversitar (DN). • Udhëzimi Nr. 49, dt. 27.12.2006 i MASH "Për hartimin e objektivave të arritjeve të nxënësve". • Udhëzimi Nr.38 , dt.09.10.2007 i MASH "Për zhvillimin e orëve të lira në shkollë". • Udhëzimi Nr. 35, dt.09.10.2007 i MASH “Për lirinë e mësuesit për orët mësimore të parashikuara në programin lëndor” • Udhëzimi Nr. 37, dt.09.10.2007 i MASH “Për paraqitjen e personelit të shkollës në mjediset shkollore” • Udhëzim Nr. 16, dt. 24.07.2012 për vitin shkollor 2012-2013 në sistemin arsimor parauniversitar. • Udhëzimi Nr. 21, datë 23.07.2010 “Për normat e punës mësimore edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e Arsimit Parauniversitar”. • Udhëzimi i Altertekstit 2010-2011 dhe Paketa informuese “Altertekst 2012” • Rregullore për procesin e maturës shtetërore 2013 në Republikën e Shqipërisë, dt. 07.01.2013 • Rregulloren Nr 4998, datë 27.07.2010 për vlerësimin e nxënësit në gjimnaz • “Kualifikimi i mësuesve” – Teste 2008, 2009, 2010”, IKT

Fusha : Programet lëndore**Rezultati****Mësuesi do të jetë i aftë:**

- të shpjegojë çfarë kupton me standard përmbajtjeje;
- të shpjegojë çfarë kupton me standard arritjeje;
- të shpjegojnë ndërtimin e strukturës së programeve të edukimit figurativ në arsimin e detyruar 9 –vjeçar (rubrikat e programit);
- të dallojë konceptet e artit figurativ që duhet të japë – (për secilën klasë);
- të dallojë aftësitë që duhet të përftojnë nxënësit përmes programit të lëndës edukim figurativ – (për secilën klasë);
- të planifikojë mësimin, bazuar mbi një teknikë apo metodë mësimore (shembull me hapa konkretë);
- të përshkruajë hapat e ndjekura për realizimin e objektivave mësimore;
- të planifikojë mjetet e nevojshme për realizimin e orës së mësimin, duke dhënë momentet kur i përdor ato;
- të zërthejë sipas objektivave me tri nivele një objektivi të dhënë nga programi mësimor;
- të zërthejë objektivat e përmbajtjes sipas linjave, duke i përshtatur ato në tema mësimore (plan tematik – modele për një linjë të caktuar të programit).

Literatura

- Standardet e përmbajtjes: edukim figurativ (për arsimin e detyruar) - botim i ISP 2002.
- Standardet e arritjes: edukim figurativ (për arsimin e detyruar) - botim i ISP 2004.
- Programet lëndore të edukimit figurativ, arsimit 9 – vjeçar.
- Buletini – Edukimi artistik - “Kurrikula dhe shkolla” botime të ISP nga vitit 2004, si: “Si ta kuptojmë dhe ta zbatojmë programin e edukatës figurative”- Kurrikula dhe shkolla, edukimi artistik, fq. 39, botim i ISP 4/2003. Etj .

Fusha: Aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie**Rezultati****Mësuesi do të jetë i aftë:**

- të zotërojë një larmi metodash/strategjish të mësimdhënies efikase në lëndën edukim figurativ.
- të planifikojë mësimin, bazuar mbi një teknikë apo metodë mësimore.
- të organizojë mësimin bazuar në objektiva për çdo linjë mësimore.
- të klasifikojë objektivat sipas Taksonominë së

Literatura

- Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese, me në qendër nxënësin.
- Udhëzues dhe materiale mbështetëse që orientojnë për hartimin e objektivave të orës së mësimin, përgatitjen e ditarit të mësuesit, organizimin e orës së mësimin.

<p>Blumit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • të hartojë objektivat e orës së mësimi sipas linjave të programit, duke u mbështetur në Taksonominë e Blumit. • të hartojë objektiva të orës së mësimi për linjat e T, HK, AIV, LJM duke u mbështetur në Taksonominë afektive. • të përfshijë në objektivat mësimore çështje të tilla, si: genderi, të drejtat e fëmijëve etj. • të hartojë një plan ditari sipas një skeme të caktuar, duke dhënë shpjegimet përkatëse hap pas hapi. • të shpjegojë metodën e bisedës, së kërkimit, punës në grupe gjatë orëve të veçanta (T apo HK). • të shpjegojë metodën me në qendër nxënësin. • të kuptojë si punohet me teknika të tilla të Menduarit Kritik si: brainstorming, klaster, Diagrama e Venit etj., gjatë orëve të ndryshme të artit figurativ etj. • të planifikojë mësimin, bazuar mbi një teknikë apo metodë mësimore. • të planifikojë mjetet e nevojshme për realizimin e orës së mësimi, duke dhënë momentet kur i përdor ato. • të bëjë vlerësimin e arritjeve të nxënësve, duke zbatuar teknika të ndryshme të vlerësimit. 	
Fusha: Aspekte të etikës dhe komunikimit	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> • të njohë rregullat e etikës dhe sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; • të sillet në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kodi i Etikës së Mësuesve në Arsimin Parauniversitar publik dhe privat, i datës 12.11.2012. • Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit.

Fusha: Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe

Rezultati

Mësuesi do të jetë i aftë:

- të njohë rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe;
- të zbatojë rregullat e drejtshkrimit gjatë veprimtarive në institucionin arsimor.

Literatura

- Literaturë dhe udhëzues metodikë për përdorimin e rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.

Fusha : Përmbajtja shkencore e lëndës

Rezultati

Mësuesi do të jetë i aftë:

- të demonstrojë se njih shumë mirë *Elementet dhe parimet e artit figurativ*:
 - **Ngjyra** - klasifikimi, vetitë, kontrasti etj.
 - **Vija** - llojet dhe cilësia, vetitë.
 - **Sipërfaqja** - llojet, ilustrimi i sipërfaqes, mënyrat e të kuptuarit.
 - **Forma dy dimensionale** - llojet, roli që kanë, format si simbole.
 - **Forma tre dimensionale** - vëllimi dhe dritë hija, vëllimi në pikturë dhe skulpturë, vëllimi dhe burimi i dritës.
 - **Hapësira** – llojet, paraqitja, perspektiva.
 - **Parimet e kompozimit**
 - **Baraspesha** – llojet e baraspeshës.
 - **Lëvizja** – në pikturë dhe skulpturë.
 - **Harmonia**- ritmi motivi, llojet e ritmit.
 - **Kontrasti** – llojet e kontrastit.
- të shpjegojë qartë:
 - a) Mjetet dhe teknikat e vizatimit
 - b) Mjetet dhe teknikat e pikturës
 - c) Mjetet dhe teknikat e printimit
 - d) Fotografia
 - e) Proçeset dhe materialet e skulpturës si:
modelimi, gdhendja, assemblazhi.
- të shpjegojë saktë vlerat e artit botëror, karakteristikat e veprave dhe përfaqësuesve të

Literatura

- Tekste shkollore, literaturë shkencore dhe materiale të tjera burimore që mbulojnë përmbajtjen e lëndës.

tyre.

- Arti egjiptian, grek dhe romak.
 - Arti mesjetar.
 - Rilindja italiane.
 - Impresionizmi.
 - Post modernizmi.
 - Art i Ri.
 - Fovizmi, Ekspresionizmi dhe Kubizmi.
- të prezantojë dhe përshkruajë saktë vlerat e artit shqiptar, karakteristikat e veprave dhe përfaqësuesit e tyre.
 - Arti mesjetar (shqiptar).
 - Arti i pavarësisë në Shqipëri dhe përfaqësuesit.
 - Realizmi socialist.